

REDAKTIONELT FORORD

I løbet af efteråret er de multilaterale forhandlinger om yderligere liberaliseringer af verdenshandlen intensiveret i WTO. Doha-udviklingsrunden, som forhandlingerne kaldes, er den niende multilaterale forhandlingsrunde i rækken. Med undtagelse af opstartsfasen i 2001 er kursen på forhandlingerne dog drejet stadigt mere hastigt mod afgrunden. I øjeblikket er det kun de rene jubeloptimister, der tror på en bare nogenlunde acceptabel handelsaftale. Et mere realistisk bud vil være en beskeden aftale, der redder æren for de tunge aktører.

De dystre udsigter har fået mange politikere, embedsmænd, forskere og journalister til at fremhæve, at WTO er i krise. Det er ikke fuldstændig korrekt, for det er nødvendigt at sondre mellem organisationen WTO og de igangværende forhandlinger. WTO bygger på en eksisterende og omfattende traktat, der er opbygget siden 1947. Og forhandlingerne under Doha-udviklingsrunden går ud på at forbedre og udbygge netop traktatgrundlaget.

WTO er etableret i 1995 som et resultat af den ottende multilaterale handelsrunde under GATT, den såkaldte Uruguay-runde. Dvs. at den GATT-aftale, der er udbygget over otte forhandlingsrunder, udgør fundamentet for WTO. WTO er en global mellemstatslig organisation, der i dag har 150 medlemmer – og som til stadighed ekspanderer. F.eks. kan det nævnes, at de fire sidst tilkomne lande er Kina, Saudi Arabien, Tonga og Vietnam. Store og vigtige lande som Rusland og Ukraine har ført optagelsesforhandlinger med WTO i snart mange år.

Som medlem af WTO kræves det, at et land tilslutter sig det samlede regelsæt. Det betyder, at det er op til en interesseret nation at tilpasse sin handelspolitik efter WTO's regelsæt – ikke omvendt. Det er dog ikke en sag, der er ligetil. Det tog Kina mange år at komme i nærheden af et medlemskab. Som medlem skal et land også deltage i møder og forhandlingsrunder. I de besluttende fora findes der ikke et WTO i flere hastigheder – som det f.eks. er kendt fra EU-samarbejdet. Derudover skal et medlem leve op til de afgørelser, der træffes i WTO's konfliktløsningssystem. Systemet er helt unikt for en global mellemstatslig organisation. Hvis et land overtræder WTO's regelsæt, risikerer det at få en afgørelse imod sig, der kan have voldsomme økonomiske konsekvenser.

At WTO som organisation indtil nu har været en succes, kan to eksempler illustrere: For det første er medlemstallet øget markant over tid fra 23 i 1947 til 150 i dag. Den stigende interesse for medlemskab er et udtryk for verdenssamfundets vægtning af organisationens stigende betydning. For

det andet – og meget mere vigtigt for hele frihandelstanken – har medlemmerne vist, at de respekterer afgørelser truffet af konfliktløsningssystemet. To gode eksempler er hhv. WTO's medhold over for Brasiliens påstand om, at EU's sukkerpolitik var i strid med WTO's traktat, og WTO's medhold – igen over for Brasilien – om, at USA's bomuldspolitik var i strid med WTO's regelsæt. I begge tilfælde har afgørelserne medført ændringer og justeringer af nationale handelspolitikker. De to gode eksempler er altså ikke drevet af handelsforhandlinger, men af afgørelser baseret på den eksisterende traktat.

Når det så er sagt, er det selvfølgelig ikke uvæsentligt, at WTO til stadighed udvikler sig og er med til at åbne nye handelsmuligheder og dermed muligheder for øget vækst og velfærd. I det perspektiv er Doha-udviklingsrunden meget vigtig. Det vil være af afgørende vigtighed, at den afsluttes med en eller anden aftale, der kan lette forberedelsesarbejdet af en fremtidig tiende handelsrunde. Handelsaftaler er nødvendige for, at traktaten bliver endnu bedre.

Dette nummer af Tidsskrift for Landøkonomi indledes med en artikel af seniorrådgiver Henning Otte Hansen, ph.d.-stipendiat Maria Skovager Østergaard og undertegnede, lektor Henrik Zobbe. Artiklen præsenterer en række udfordringer for dansk landbrug og fødevarerindustri ved økonomisk globalisering. En af de største udfordringer for erhvervet er at sikre de danske eksportinteresser på et stærkt protektionistisk marked.

Den anden artikel er skrevet af seniorrådgiver Henning Otte Hansen og omhandler den meget aktuelle tendens til, at danske landmænd fravælger kontraktproduktion til fordel for afsætning på spotmarkeder. Artiklens hovedbudskab er, at landmændene skal være forsigtige og tænke langsigtet. Der er fordele og ulemper forbundet med begge alternativer.

Den tredje artikel er skrevet af videnskabelig assistent Sigrid Denver, seniorforsker Tove Christensen og seniorforsker Signe Krarup. Artiklen beskriver udviklingen i forbruget af økologiske fødevarer i Danmark og konkluderer, at der er en øget polarisering i forbruget af økologiske fødevarer samt en positiv sammenhæng mellem folks forbrug af økologiske varer og deres sunde madvaner.

Dette nummer af Tidsskrift for Landøkonomi afsluttes med en artikel om biobrændsel og CO₂-udledning skrevet af seniorrådgiver Morten Gylling. Artiklens hovedbudskab er, at satsningen på biobrændstoffer er en relativ dyr måde at reducere CO₂-udledningen på.

God læselyst.

Lektor, ph.d. Henrik Zobbe (ansvarshavende redaktør)
Fødevarerøkonomisk Institut, Københavns Universitet
hz@life.ku.dk